

Tsjip/Letteren, jaargang 8
nummer 2 – juni/juli 1998

Tijdschrift voor literaire, culturele en
kunstzinnige vorming

ISSN 1387-0009 / NUGI 724

Uitgave van de Stichting Promotie Literaire Vorming
te Nijmegen met steun van de Stichting Lezen namens
het ministerie van OC&W.

Redactie

Wam de Moor (hoofdredactie)
Joris Hermesen (eindredactie)
Véronique Damoiseaux
Joop Dirksen
Marjolein Gritter
André Mottart
Sacha Odenhoven (beeldredactie)

Vaste medewerkers

Keës Combat, Hans Ester, Michael Evers, Cor Geljon,
Koos Hawinkels, Tracy van Poppel, Jacques de Vroomen.

Medewerkers aan dit nummer

Henk de Lange, Nicolien Montessori, Dick Prak,
Erik de Smedt, Leon Vankan, Piet-Hein van de Ven.

Basisvormgeving

Ellen Mulders

Redactie-adres

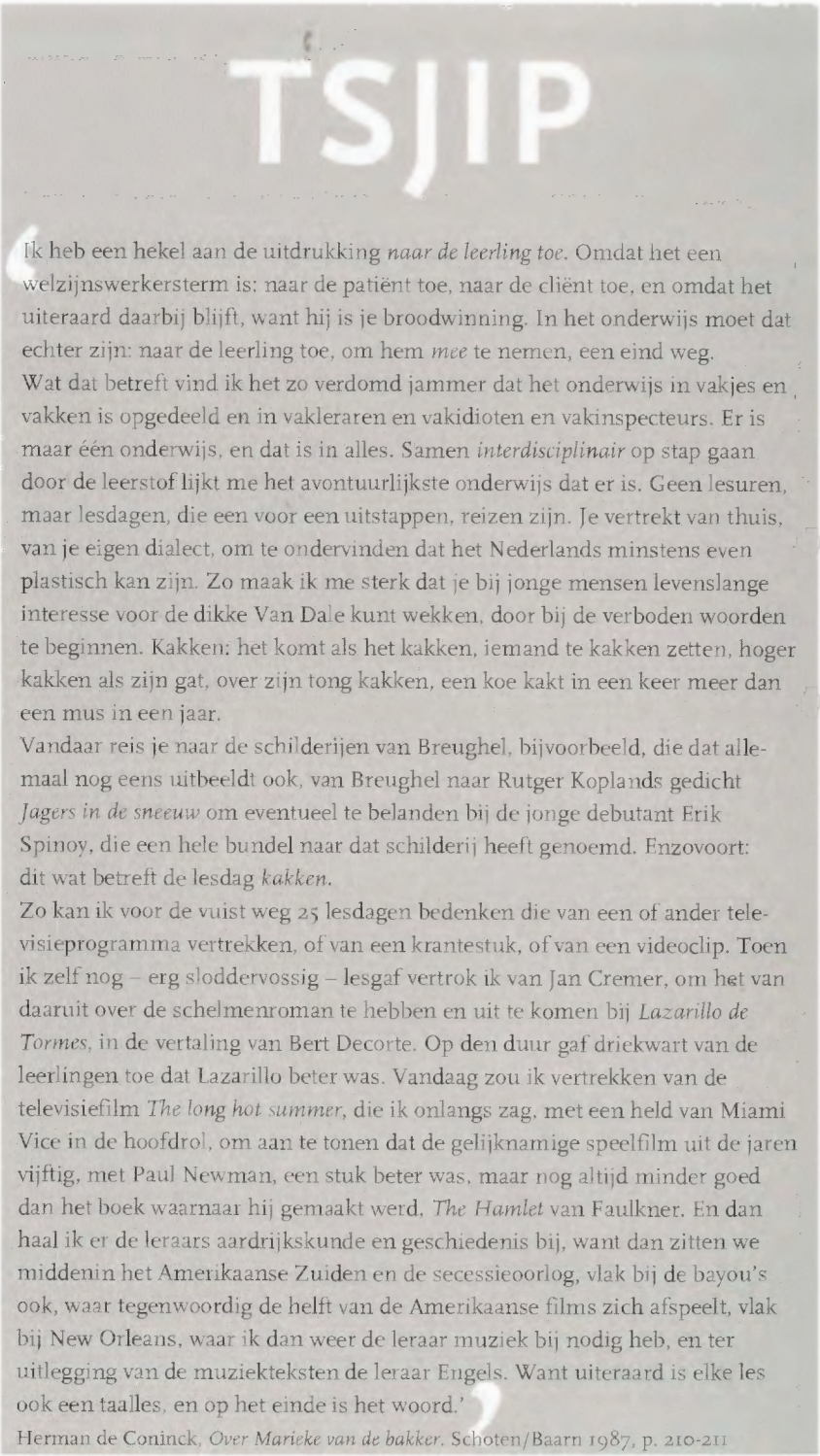
Tsjip/Letteren, Postweg 32, 6523 LC Nijmegen.
Tel. (024) 323 08 22
t.a.v. Wam de Moor.

Het derde nummer van de achtste jaargang van
Tsjip/Letteren verschijnt in oktober.
Kopij s.v.p. vóór 15 augustus inzenden.

Abonnementen/Ledenadministratie

Voor Nederland: drs. A. van de Akker, SPL,
De Schietspoel 1, 5051 DL Goirle, tel. (013) 534 60 93.
e-mail: arie.hettie@pi.net
Voor België: Prof. dr. M. de Clercq, p/a KU Brussel,
Vrijheidslaan 17, 1081 Brussel, tel. (02) 412 42 72.

Lidmaatschapsprijs: NLG 45,-/BEF 820 (individueel),
NLG 60,-/BEF 1090 (instellingen).

Ik heb een hekel aan de uitdrukking *naar de leerling toe*. Omdat het een
welzijnswerkersterm is: naar de patiënt toe, naar de cliënt toe, en omdat het
uiteraard daarbij blijft, want hij is je broodwinning. In het onderwijs moet dat
echter zijn: naar de leerling toe, om hem *mee* te nemen, een eind weg.
Wat dat betreft vind ik het zo verdomd jammer dat het onderwijs in vakjes en
vakken is opgedeeld en in vakleraren en vakidioten en vakinspecteurs. Er is
maar één onderwijs, en dat is in alles. Samen *interdisciplinair* op stap gaan
door de leerstof lijkt me het avontuurlijkste onderwijs dat er is. Geen lesuren,
maar lesdagen, die een voor een uitstappen, reizen zijn. Je vertrekt van thuis,
van je eigen dialect, om te ondervinden dat het Nederlands minstens even
plastisch kan zijn. Zo maak ik me sterk dat je bij jonge mensen levenslange
interesse voor de dikke Van Dale kunt wekken, door bij de verboden woorden
te beginnen. Kakken: het komt als het kakken, iemand te kakken zetten, hoger
kakken als zijn gat, over zijn tong kakken, een koe kakt in een keer meer dan
een mus in een jaar.
Vandaar reis je naar de schilderijen van Breughel, bijvoorbeeld, die dat alle-
maal nog eens uitbeeldt ook, van Breughel naar Rutger Koplands gedicht
Jagers in de sneeuw om eventueel te belanden bij de jonge debutant Erik
Spinoy, die een hele bundel naar dat schilderij heeft genoemd. Enzovoort:
dit wat betreft de lesdag *kakken*.

Zo kan ik voor de vuist weg 25 lesdagen bedenken die van een of ander tele-
visieprogramma vertrekken, of van een krantestuk, of van een videoclip. Toen
ik zelf nog – erg sloddervossig – les gaf vertrok ik van Jan Cremer, om het van
daaruit over de schelmenroman te hebben en uit te komen bij *Lazarillo de
Tormes*, in de vertaling van Bert Decorte. Op den duur gaf driekwart van de
leerlingen toe dat Lazarillo beter was. Vandaag zou ik vertrekken van de
televisiefilm *The long hot summer*, die ik onlangs zag, met een held van Miami
Vice in de hoofdrol, om aan te tonen dat de gelijknamige speelfilm uit de jaren
vijftig, met Paul Newman, een stuk beter was, maar nog altijd minder goed
dan het boek waarnaar hij gemaakt werd, *The Hamlet* van Faulkner. En dan
haal ik er de leraars aardrijkskunde en geschiedenis bij, want dan zitten we
middenin het Amerikaanse Zuiden en de secessieoorlog, vlak bij de bayou's
ook, waar tegenwoordig de helft van de Amerikaanse films zich afspeelt, vlak
bij New Orleans, waar ik dan weer de leraar muziek bij nodig heb, en ter
uitlegging van de muziekteksten de leraar Engels. Want uiteraard is elke les
ook een taalles, en op het einde is het woord.'
Herman de Coninck, *Over Marieke van de bakker*. Schoten/Baarn 1987, p. 210-211